

Bijlage – Europese Circular Economy Act (CEA)

Naar aanleiding van de vragen over de Circular Economy Act (CEA) in de opiniërende vergadering van het Algemeen Bestuur op 2 juni hebben we deze aanvullende notitie opgesteld met een samenvatting van de informatie die tot dusver bekend is over de CEA.

Inleiding

De CEA is een aankomende Europese wet die de transitie naar een circulaire economie versnelt en concreetiseert. De wet maakt onderdeel uit van de bredere Europese Green Deal en de Clean Industrial Deal.

De CEA heeft als doel om:

- het gebruik van gerecyclede en hernieuwbare grondstoffen te vergroten;
- een EU-brede interne markt voor secundaire grondstoffen te ontwikkelen;
- circulariteit te verankeren in productontwerp, productie, gebruik en hergebruik;
- de afhankelijkheid van primaire (vaak geïmporteerde) grondstoffen te verminderen.

Waar circulariteit nu grotendeels beleidsmatig en vrijwillig wordt ingevuld, zal de CEA dit op onderdelen juridisch verankeren via bindende Europese regels voor producten, markten en overheden.

Hierna lichten we eerst toe hoe het proces eruit ziet om tot de implementatie van de CEA te komen. Daarna beschrijven we wat naar verwachting de implicaties van de CEA zullen zijn en tot slot wat dat mogelijk betekent voor het waterschap.

Het proces

De bekendmaking van de inhoud van de CEA wordt verwacht in het derde kwartaal van 2026. De definitieve vaststelling vergt bestuurlijk verschillende stappen maar wordt door de Europese Commissie nu voorzien in het vierde kwartaal van 2026.

De CEA zal een combinatie zijn van aanpassingen van Europese verordeningen en Europese richtlijnen. Hiervoor geldt:

- EU-verordeningen (regulations) gelden direct in lidstaten (geen nationale omzetting nodig).
- EU-richtlijnen (directives) moeten door lidstaten worden vertaald naar nationale wetgeving binnen een bepaalde termijn. In algemene zin geldt bij richtlijnen: implementatie door lidstaten binnen een vastgestelde termijn (vaak 1–3 jaar).

De exacte inwerkingtreding en overgangstermijnen zijn nog niet vastgesteld, omdat de wet zich nog in de ontwerpfasen bevindt. Ook verschilt de wijze van implementatie dus afhankelijk van of het om regels in verordeningen of in richtlijnen gaat.

Voor verordeningen geldt bovendien dat er onderscheid is tussen inwerkingtreding en toepassing (en daarmee de handhaving). De verplichtingen uit de verordening worden meestal niet direct toegepast, maar pas na een overgangperiode. Deze toepassingsdatum ligt vaak 1 tot 3 jaar na inwerkingtreding, afhankelijk van de complexiteit van de regels. Hierna zijn de regels bindend en moeten deze door lidstaten en decentrale overheden actief worden nageleefd en gehandhaafd.

Voor de CEA betekent dit dat, hoewel de wet naar verwachting eind 2026 wordt vastgesteld, de feitelijke verplichtingen naar verwachting gefaseerd in werking treden in de periode 2027–2030. Dit geeft organisaties tijd om zich aan te passen, maar betekent ook dat tijdige voorbereiding noodzakelijk is om aan toekomstige Europese eisen te kunnen voldoen.

Wat wordt er inhoudelijk verwacht

De CEA zal naar verwachting leiden tot strengere en meer geharmoniseerde regels voor de EU die brede impact zullen hebben, ook op overheden. Uit de recente *briefing*¹ en de *call for evidence*² uit de EU liggen voorstellen waaruit blijkt dat er verplichtingen komen voor:

¹ European Parliamentary Research Service (EPRS). (2026). Circular Economy Act (BRIEFING). Europees Parlement.

² EU (2025). Circular Economy Act - initiatief (Have Your Say). Europese Commissie.

- **Criteria voor circulair inkopen.** Meer eisen aan inkoop van producten en verplicht rekening houden met circulariteit in de inkoop.
- **Gebruik van gerecyclede materialen.** Eisen aan de percentages gerecyclede materialen in de GWW. Denk daarbij aan verhardingen, grondverzet, kunstwerken en damwanden.
- **Data en transparantie.** Meer eisen aan monitoring van circulariteit en digitale productpaspoorten.
- **Eindverwerking van reststromen.** Strengere, Europese eisen voor de afvalscheiding en recycling met een nadruk op hoogwaardige verwerking en hergebruik.

Als reactie op het wetsvoorstel CEA heeft Nederland³ expliciet aangegeven in te willen zetten op publieke inkoop om de circulaire economie te stimuleren. Dat betekent dat overheden vaker zullen moeten kiezen voor hergebruikte materialen en duurzame en repareerbare producten. Er komt dan meer nadruk op prestatiecriteria i.p.v. alleen prijs. Daarnaast laten kennisinstututen (zoals de Ellen MacArthur Foundation⁴) zien dat publieke inkoop, prijsprikkels en ketensamenwerking de belangrijkste sturingsinstrumenten worden binnen de CEA. Omdat deze instrumenten in belangrijke mate bij overheden liggen, betekent dit dat waterschappen een actievere en meer structurele rol krijgen in de uitvoering van circulair beleid.

Hoe streng de eisen precies worden, bijvoorbeeld voor wat betreft het percentage gerecycled materiaal dat moet worden gebruikt in verschillende producten, zal per product en proces verschillen en is nu nog niet bekend. Wel is het aannemelijk dat de doelen in grote lijn overeen zullen komen met de doelen uit het Actieplan Circulaire Economie⁵ van de EU en dus ook per productgroep zullen verschillen. Verschil is dat ze met de CEA bindend worden.

Conclusie en risico's Circular Economy Act

De CEA is een aankomende Europese wet (verwacht 2026) die de circulaire transitie verplichtender maakt. Deze nieuwe verplichtingen kunnen op onderdelen strenger en concreter zijn dan de huidige visie van waterschap Zuiderzeeland. Dit komt doordat de EU inzet op bindende doelen voor materiaalgebruik, verplichtingen voor producten en ketens en stimulering van een uniforme Europese markt.

Voor zover het regels in verordeningen betreft geldt dat, als Europese regels strenger zijn dan nationaal of lokaal beleid, de EU-wetgeving voorrang heeft boven nationale regels. Wel zal er een overgangperiode van een aantal jaar na vaststelling zijn voordat deze strengere eisen daadwerkelijk inwerking treden.

Voor nu is de Visie Circulariteit voldoende adaptief om toekomstige aanscherping vanuit Europa te verwerken in de uitvoeringsprogramma's en monitoring. Gedurende de uitvoering en in ieder geval in 2030 wordt bezien of de doelstellingen nog in lijn zijn met de CEA. In principe zal de CEA in de uitvoering van de visie vooral helpend zijn.

De komst van de CEA betekent dat de huidige visie een goede basis legt, en dat verdere versterking en concretisering misschien nodig zal zijn.

³ Rijksoverheid, The Netherlands' priorities for a Circular Economy Act.

⁴ Ellen MacArthur Foundation (EMF). (2026). Circular Economy Act (CEA).

⁵ Zie: [EUR-Lex - 52020DC0098 - EN - EUR-Lex](#).